
Публикуван на: 12-01-2011

По "Икономист" Европейският съюз разполага с малко средства, с които да предотврати подкопаването на демокрацията от страна на унгарските лидери. Ротационното председателство на Европейския съюз е, за щастие, нещо силно отслабено, в резултат от Лисабонския договор. Минало са дните, когато страните начело на срещите в ЕС за шест месеца се опитваха да надминат пищните събития на останалите, когато изтънчена кухня и комуникетата хвалеха малките им мании. Срещите на върха сега са по-еднообразни, провеждат се в Брюксел и са водени от постоянен председател, в момента - Херман Ван Ромпой.

Председателството на Белгия, което приключи току-що, беше пример за начина по който без да бие на очи беше начело на делата в Европа, подпомогнато от липсата на подходящо управление от месец юни насам. На 1 януари дойде ред на Унгария, която никога не е имала намерение да бъде умерена. Случаят е ознаменуван от огромен банер на пистата на летището в Будапеща. Председателството предлага на малка бивша комунистическа страна възможността да се рекламира. Свадливият министър-председател на страната Виктор Орбан също пожела да улови момента на славата.

Орбан обаче не си даде сметка, че ще бъде толкова грубо осмян, в момента, в който се появи на сцената. Забравете европейските му цели, като реформа на еврото, по-голяма енергийна сигурност и общеевропейска програма за интеграция на ромите; светлините на прожекторите сега са насочени към случващото се във вътрешната политика на Орбан.

На 21 декември партията му Фидес прие втората част от спорно законодателство, което поставя медиите под надзора на нова служба, която има правомощия да налага големи глоби за зле дефинирани нарушения като нарушаване на "човешкото достойнство". Всички членове на органа бяха посочени от Фидес, докато партията има само две-трети мнозинство в парламента.

Партията обяви, че няма желание да пречи на медийната свобода, като цитира историята си на политическа сила, която се противопоставя на съветския комунизъм. Въпреки това опозиционните вестници излязоха с празна първа страница в знак на протест. Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ) изрази тревога. Германия, Франция и Великобритания също изразиха притесненията си по случая. Външният министър на Люксембург Жан Аселборн заяви, че случилото се "повдига въпроса за това дали такава страна е достойна да води ЕС". Един немски вестник нарече Унгария *Führerstaat*.

Ако фурорът беше предизвикан само от медийните закони, Орбан можеше да се размине с твърдението, че мерките са взети от закони на други демократични държави. Но действията му тревожно изглеждат като най-новата част от кампания за отслабване на независимите институции и централизиране на властта. Пал Шмит, привърженик на Фидес, беше назначен и за президент на страната. Следвайки "патриотична" икономическа политика, правителството отхвърли предписанията на МВФ, нападна частните пенсии, предприе действия за замяна на фискалния съвет, който оказва надзор над бюджета, опита да отнеме поста на управител на централната банка и ограничи правомощията на конституционния съд.

Еднократните "кризисни" данъци обезпокоиха чуждестранните инвеститори и предизвикаха въпроси от страна на ЕС. Пропагандата върху обществените сгради парадно съобщава, че Унгария едва сега е възстановила самоопределението си, въпреки че страната е свободна от две десетилетия.

Това не е възвръщане на към тоталитаризма. Но разграбването на власт от страна на унгарското правителство поставят труден въпрос. Ако една страна се движи по подобен път, тя би ли могла да се присъедини към ЕС? Вероятно не. Но в насърчаването на демокрацията, ЕС има по-малко влияние върху членовете си, отколкото върху страните-кандидати. Както каза един дипломат: "За да се присъединиш към ЕС, трябва да миришеш на рози. Но ако си член и започнеш да воняш, няма кой да те накара да се изкъпеш."

Обонянието на Ромпой със сигурност му измени, когато той посети Будапеща, за да отпразнува председателството на Унгария в деня, в който беше приет медийният закон. Той заяви че Орбан му е направил "отлично впечатление".

Европейската комисия набръчка нос и поиска пояснения от Унгария, но не иска да спори след преживяното унижение през месец септември, когато се оттегли от съдебната битка с Франция за експулсирането на ромите.

Еврократите твърдят, че е малко вероятно Унгария да бъде съдена в Съда на ЕС, въпреки че хартата с основните права на ЕС посочва, че "свободата и плурализма на медиите трябва да бъдат спазвани". Комисията заяви, че това е ограничено до действията на институциите на ЕС и държавите, които прилагат европейското законодателство, но не се отнася до вътрешната политика на страните, дори ако, какъвто е случаят в Унгария, двойки мерки бъдат включени към закони, които транспонират европейски директиви.

Евродепутати социалисти представиха взривоопасна възможност: временно прекратяване на правото на глас на Унгария за "сериозно и продължително нарушаване" на основните ценности на ЕС, сред които са "свобода, демокрация, равенство, върховенство на закона и спазване на човешките права." Засега нито една страна не показва готовност за предприемането на толкова драстични действия.

А загрижените еврократи казват, че компенсации могат да се търсят от Европейския съд по човешките права в Страсбург, което обаче е институция на Съвета на Европа, а не на Европейския съюз.

Демократичният дефицит

Така правилата на ЕС се оказват странно изкривени. Кризата с еврото води до по-тежка система за наблюдение на икономиките в страните, с ранни предупреждения и санкции за контрол на фискалните дефицити. Въпреки това няма механизми, които да предотвратят демократични дефицити. Вярно е, че демокрацията не може да бъде количествено измерена, както публичните заеми. Но ЕС може да се нуждае от това да намери начин да приложи минимални политически стандарти, особено ако радикалните виждания бъдат допълнително подсилени от икономическата криза и от исканията на ЕС за по-големи икономии от всякога.

Натискът от останалите държави е най-добрият отговор. Политически бойкот от типа на този, приложен на австрийските министри, когато крайно дясната Партия на свободата на Йорг Хайдер се присъедини към правителството през 2000 е неподходящ към настоящия момент. Вместо това, европейските лидери трябва да бъдат по-категорични. На публични и частни срещи, на министерски срещи и официални приеми трябва да се съобщава на Орбан, че е необходимо той да промени посоката на управление. От администрацията на Ангела Меркел заявиха, че като страна

Другият дефицит на Унгария

начело на ротационното председателство "Унгария естествено носи особена отговорност за образа на Европейския съюз като цяло."

В центъра на вниманието през следващите шест месеца, Орбан е по-уязвим. Председателството може да се окаже проклятие за него, но и благословия за демокрацията в Унгария.